

Ecologistes i caçadors en peu de guerra

Caça: ¿gestió o expoli de la fauna?

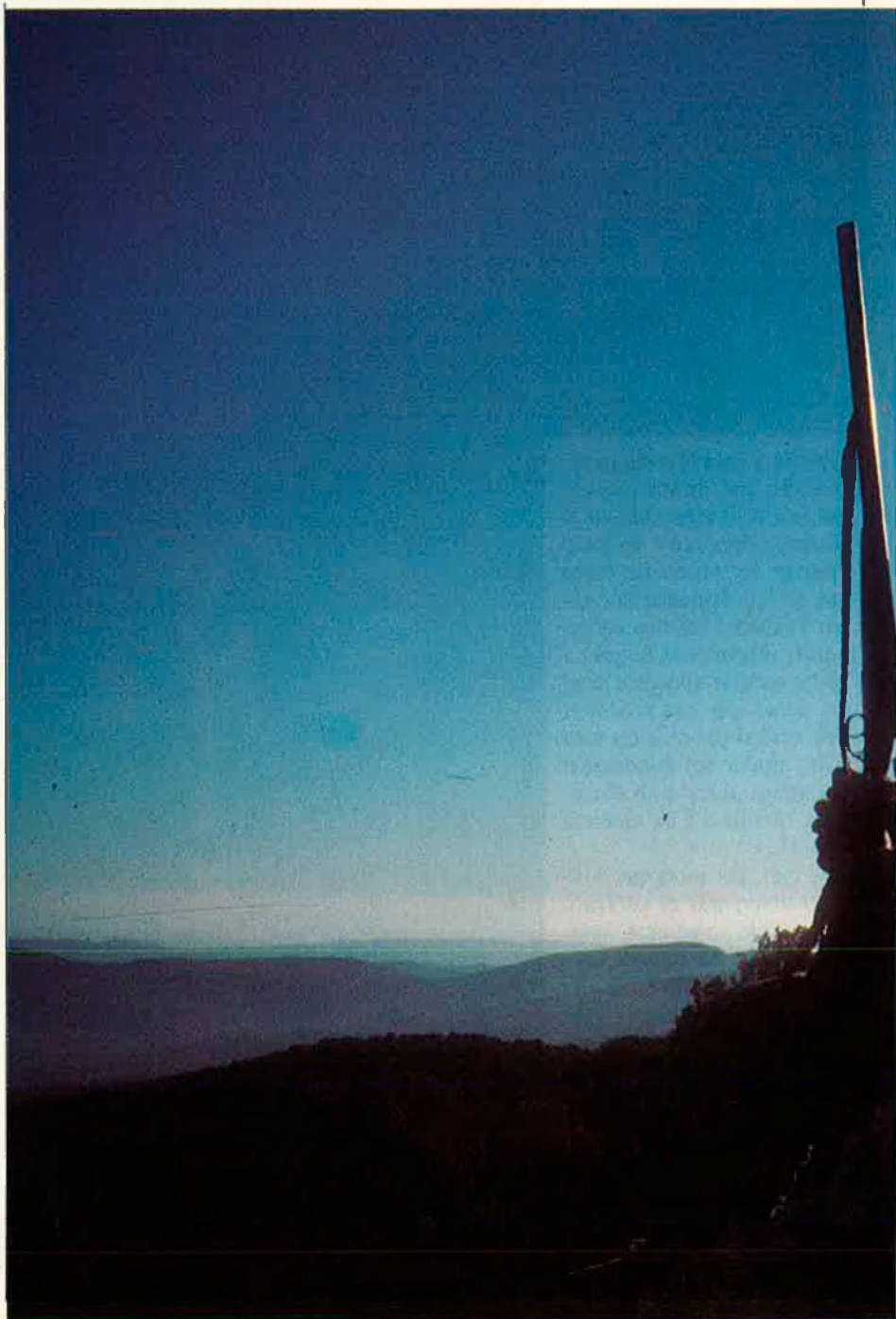
Parlar de la caça és parlar de polèmica. En aquests moments el tema de màxima polèmica als Països Catalans per als aficionats a aquesta pràctica és la caça del tord amb vesc. Però aquest no és l'únic problema.

La caça ha estat sempre envoltada de passions. Des dels primers sistemes ancestrals —necessitats de supervivència—, la caça ha seguit una evolució paral·lela a la història de l'home. Considerada també des de sempre com una activitat estrictament masculina —i fins i tot com a prova masculinitzadora—, el caçador primitiu va passar a ser un caçador de lleure dominical (gairebé com a única escapatòria de la dura rutina camperola) i, més recentment, a l'actual caçador esportiu. La passió per una jornada en la natura, pel trofeu, per les competicions, rivalitats i gresques entre els companys de colla i, com a culminació final, la passió per la peça abatuda de tret certer, justifiquen l'existència dels centenars de milers de caçadors que existeixen en les nostres terres.

Ara també hi ha, però, una nova passió entorn la caça, la generada entre caçadors i els seus detractors.

La caça és interpretada de forma gradual però escalonada, des d'una concepció utilitària, justificada per una gestió moderna i ordenada de la fauna salvatge, fins a una altra visió més primària i impulsiva que porta a una pràctica depredadora i nociva. Per la seva part, els no-caçadors també tenen interpretacions diferents. Hi ha una visió radical, que nega la caça esportiva per motius morals. L'home —diuen— no té dret a matar els animals només pel fet de divertir-se. La caça actual no es justifica; ha perdut el seu vincle ancestral amb la natura. Una altra postura, la conservacionista, reconeix el paper de la caça com a eina de gestió ecològica, però critica fortament els abusos per la falta de control i per determinades pràctiques de caça. El furtivisme és, segons els conservacionistes, un símptoma massa generalitzat d'una mala educació ambiental del caçador.

No falten veus dins les mateixes societats i federacions de caça que comparteixen aquest darrer punt de vista. Si hi afegim la preocupació dels directius i empre-

saris del sector pel creixent rebuig social de la caça, es compren en les iniciatives com la de l'Associació per a la Defensa dels Hàbitats i de la Caça (ADHYCA). Aquesta entitat, d'àmbit estatal, fou creada a finals de l'any passat per tal de "contrarestar els atacs i desajustaments que incideixen sobre la caça des de diferents àmbits socials, incloses les administracions central i autonòmiques, i, per altra banda, coordinar les accions que garanteixen la conservació i el millor aprofitament racional dels recursos naturals". El seu president, Manuel Andrade, va fer una crida a la participació de les organitzacions ecolò-

gistes. En un sentit encara més pràctic, els caçadors de la serra de Collserola (Barcelona) han demanat la creació de refugis cinegètics, "vedats a l'acció depredadora dels caçadors no federats", en paraules del seu representant.

Malgrat tot, la situació de la caça pel que fa als Països Catalans dista encara de ser modèlica.

PROBLEMÀTICA

El furtivisme és un dels problemes més greus. La mateixa administració reconeix

que "és molt difícil controlar a tothom" i que "és clar que les infraccions són molt superiors a les denúncies presentades"; les associacions ecologistes, per la seva banda, denuncien que la caça il·legal d'espècies protegides o vedades és un fet àmpliament estès pertot arreu, fins i tot dins d'espais protegits.

Els Mossos d'Esquadra de la Generalitat de Catalunya van confiscar al desembre passat vuit isards en un restaurant del poble d'Escunyau, a la Vall d'Aran. La multa imposada pels isards, més un falcó pelegrí (espècie protegida) trobat juntament amb els anteriors dins del frigorífic, ha sumat prop dels tres milions de pessetes. Un dels caps d'isard tenia la categoria del trofeu de medalla d'or, la màxima possible. Les mateixes fonts assenyalen que aquest tipus de furtivisme és habitual a les comarques pirinenques i que hi ha xarxes organitzades que proveeixen de carn d'isard diversos restaurants.

En una altra intervenció, agents de Medi Natural van efectuar al Pont de Suert (Alta Ribagorça) una batuda contra set caçadors que utilitzaven balins, un tipus de munició prohibida per la normativa vigent a totes les comunitats catalanes. Als caçadors, que ja havien abatut tres senglars, se'ls va intervenir les armes però no va ser detingut cap.

Les multes poden arribar a ser bastant altes. La Llei 4/1989, de Conservació dels Espais Naturals i de la Flora i Fauna Silvestres, vigent a l'estat espanyol, preveu sancions de fins a 100 milions de pessetes per infraccions de caça. Més encara, el projecte de nou Codi Penal reconeix com a delictes la caça d'espècies en perill d'extinció. No obstant, aquesta Llei està recorreguda per totes les administracions autonòmiques, i cadascuna determina per separat els barems de valoració de les diferents espècies.

En qualsevol cas, els ecologistes assenyalen que no tot es resol amb la normativa. La Lliga per a la Defensa del Patrimoni Natural (DEPANA), per exemple, diu que "és escandalosa l'aturada de diverses denúncies per part de la direcció general del Medi Natural o l'aplicació de sancions irrisòries, molt per sota de les previsions de les lleis". Per millorar aquesta qüestió, demanen que "les societats de caçadors assumeixin la responsabilitat en cas d'infraccions comeses pels seus membres", com preveu l'Ordre de Vedes d'enguany de Catalunya.

La diferència de tractament de les espècies segons l'àrea geogràfica és particularment notable a la Catalunya Nord. Al De-

Moltes aus, com l'àguila cuabarrada, corren perill d'extinció pels paranys dels caçadors.

M. DOMÍNGUEZ

partament dels Pirineus Orientals es permet la caça del gall fer i de la perdiu blanca, que són, per contra, espècies protegides al Principat. La perdiu blanca està, a més catalogada com a espècie amenaçada. N'hi ha en les zones més altes del Pirineu, que són precisament per on passen les línies de separació administrativa. Els biòlegs del servei de protecció de la fauna de la Generalitat han notat que en algunes zones, com a la vall d'Aran, la Cerdanya o a l'Alta vall del Ter, l'espècie ha disminuït a causa de la presència de caçadors francesos i andorrans en aquestes àrees. "No serveix de res protegir les perdus al nostre vessant si les mateixes aus són mortes uns metres més enllà", es lamenten.

La gestió de les poblacions cinegètiques és un altre dels temes més criticats per les organitzacions ecologistes i pels mateixos caçadors. Pels primers, el principi que "Tot es pot caçar mentre no es demostrï el contrari" es fa prevaler sobre el de "Només es poden caçar les espècies amb poblacions suficients per a ser explotades", i denuncien que l'administració no posseeix dades objectives per a fer una gestió amb criteris tècnics. Els segons posen l'èmfasi en la manca de gestió en algunes àrees de caça (a través dels anomenats Plans de Gestió Cinegètica) i especialment pel que fa a les repoblacions. La pèrdua de puresa de les races autòctones, sobretot de la perdiu roja, és un dels temes que preocupen els caçadors. Un altre problema molt greu ha estat la recent malaltia del conill (l'anomenada neumonía vírica), que ha delmat novament moltes àrees del País Valencià i de l'interior de Catalunya, on el conill semblava haver-se recuperat de la plaga de mixomatosi.

Per si tot això no fos poc, la caça té un

altre problema —gravíssim— per resoldre. Cada any, sobretot als inicis de la temporada, algunes víctimes de les escopetes són de l'espècie humana. Aquests accidents solen tenir lloc com a conseqüència d'accions precipitades, sobretot en les caçeres de senglar. Es tira sense veure l'objectiu. Un moviment de branques o un soroll darrere unes mates poden costar la vida. De vegades es tracta de boletaires; altres cops són d'altres caçadors, fins i tot companys de colla. La passada temporada, una turista va ser morta a Girona mentre llegia un llibre dins el bosc. El caçador va al·legar que el moviment de les pàgines blanques el va confondre amb la cua d'un conill en plena fugida. Hi ha diversos mecanismes per reduir aquest perill. A la Catalunya Nord, per exemple, les batudes de senglar han d'estar senyalitzades convenientment. Als EUA, en zones d'alta densitat d'escopetes, els caçadors estan obligats a utilitzar barrets i vestimentes de colors llampants per no ser confosos per altres caçadors.

Una altra possibilitat per millorar aquesta situació és l'examen de caça. La Llei que esmentàvem abans preveu aquest tràmit per a l'obtenció de la llicència. Malgrat les consultes, propostes i negociacions realitzades, encara cap Comunitat s'ha atrevit a tirar endavant aquesta polèmica mesura. Al País Basc es va realitzar una prova, amb resultats tan pobres i criticats per totes les parts que no ha tingut cap continuïtat. L'oposició principal dels caçadors fa referència al caràcter retroactiu de la normativa. Molts pocs caçadors "de tota la vida" estan disposats a deixar examinar els seus coneixements sobre el tema. Per als ecologistes, aquestes reticències posen de manifest la baixa educació cinegètica i

ecològica del col·lectiu: "Els mateixos caçadors tenen l'oportunitat de demostrar el contrari i millorar així la seva imatge davant la societat, i en canvi desaprofitem l'oportunitat", comenta un guarda forestal de Girona, que admet ser caçador i conservacionista ara.

De tota manera, els temes que més preocupen actualment els ecologistes són els sistemes de caça anomenats "no selectius". Aquestes modalitats són molt diverses però coincideixen en el fet de no utilitzar un arma de foc.

Els més coneguts són les trampes, llaços i verins. Tots ells estan rigurosament prohibits per les normatives europees i estatals, però s'utilitzen encara en moltes àrees de caça. L'objectiu sol ser sempre l'eliminació de guineus i altres animals depredadors de les peces de caça. El problema és que el llaç, el parany o el verí no distingeix entre una guineu i una espècie protegida. De fet, la seva utilització a gran escala durant el període dels anys cinquanta als setanta va ser la causa principal de desaparició o rarefacció de les aus rapinyaires i mamífers depredadors com el llop o el linx.

Després d'un període en què aquestes pràctiques semblaven pràcticament desaparegudes, es torna a sentir parlar del tema. Durant els quatre primers mesos del 1992 hi ha hagut un espectacular increment de casos d'enverinament d'àguiles imperials i voltors negres al centre i oest de la península. Mauro Hernández, veterinari de l'ICONA que ha analitzat aquestes aus enverinades, indica que "una explicació podria ser la disminució del conill en moltes àrees i finques privades de caça a causa de les malalties; els guardes tornen a utilitzar aquests mètodes per eliminar els depredadors naturals". Alguns dels verins detectats són l'esticricina i els "còctels de pesticides".

A Catalunya diverses organitzacions ecologistes han denunciat la utilització de llaços i paranys en les vessants del Montseny, una zona declarada Parc Natural. En aquest cas, però, la Societat de Caçadors posseeix una autorització expressa concedida per la Generalitat. Aquest permís —il·legal segons la Llei estatal— conté una curiosa advertència: "Quan es capturi algun exemplar d'espècie protegida, gat fer o salvatge, armini, llúdriga i linx, si l'animal fos viu i en condicions de supervivència se'l deixarà lliure. En el cas que per accident morís irremissiblement, es comunicarà el fet immediatament a l'agent forestal més proper."

En l'àmbit dels Països Catalans, però, el

tema més polèmic és un altre sistema de caça no selectiu: la caça del tord amb vesc. Aquest sistema, molt estès a les comarques del sud de Tarragona i del País Valencià, consisteix en la instal·lació d'un "parany" o "barraca". Aquest sol ser un arbre en què s'han muntat unes vares d'espart untades de vesc. Aquesta substància resulta molt adhesiva. Quan l'ocell -atret per un reclam emès normalment per una casset-, s'atura a l'arbre, les ales i plomes queden untades pel vesc, i el tord cau a terra. El barraquista el remata ràpidament retorçant-li el coll.

En èpoques de passera, es poden capturar fins a 400 ocells per jornada. Segons dades de DEPANA, només a Tarragona es capturen anualment uns 700.000 tords per aquest mètode. Al País Valencià, els càlculs de la Societat Espanyola d'Ornitologia (SEO) i d'Acció Ecologista-Agró superen els quatre milions i mig d'ocells. El més greu són els altres ocells que cauen amb el mateix sistema. A Tarragona DEPANA estima que són uns 600.000 exemplars, molts d'ells ocells insectívors protegits, que són atrets pels insectes atrapats a les varetes. També pot haver-hi uns 450 mussols i petits falcons que cauen anualment a les barraques.

Un sistema semblant és practicat a les Illes, anomenat "filat en coll". En aquest cas, la captura es realitza amb xarxes. L'efectivitat és també molt elevada. La SEO calcula entre 6 i 8 milions els ocells caçats, si bé no hi ha dades de les captures d'altres espècies. Aquesta temporada, però, el Govern Balear ha prohibit per primer cop aquesta tècnica.

La caça del tord amb vesc és un tema polèmic.

DEPANA

La situació és molt diferent al Principat de Catalunya. La pressió ecologista xoca fonamentalment amb una activitat localment molt arrelada i en creixement. La tradició s'ha convertit en un negoci pel qual s'han arribat a pagar lloguers de fins a un milió de pessetes per "barraca". Enric Carrera, Secretari General de DEPANA ho resumeix així: "El que era una autèntica caça tradicional amb finalitats d'autoconsum s'ha convertit en una manança industrial amb ànim de lucre."

Aquesta temporada l'enfrontament pels tords ha arribat a les cotes més altes de virulència. El mes de desembre a Alcanar (Montsià), la Societat de Caçadors i l'alcalde del poble van aturar a tres agents forestals de la Generalitat que estaven denunciant un bar i una armeria

per la venda de materials de caça il·legals. L'afer va comptar amb la intervenció de la policia local i de la guàrdia civil; els caçadors van declarar que l'acció constituïa una "provocació" i que "s'estava creant una situació de violència". El director general del Medi Natural va calmar els ànims dels caçadors, i va assegurar que es revisaria la legalització dels paranys i que a partir d'aleshores els guardes farien rutes preestablertes "d'acord amb les societats de caçadors".

A finals d'abril, però, els ecologistes obtenien una important victòria en la guerra legal que els enfrontava amb la Generalitat des de feia cinc anys. El Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, en una sentència inapel·lable, donava la raó a DEPANA: l'autorització atorgada en les Ordres de Veda Anuals per caçar tords amb vesc és decididament il·legal. La sentència es basa en la Llei de Protecció dels Animals i secundàriament en la normativa europea.

Els ecologistes, però, es mostren cautelosos: "La Generalitat està de part dels barraquistes; ja s'han apresat a manifestar que trobaran una solució", comenten. De moment, però, l'Ordre de Vedes per a la temporada vinent no autoritza la caça amb vesc.

Malgrat tot, sembla clar que les passions continuen envoltant aquesta modalitat de caça. ¿Serà suficient aquesta victòria legal per guanyar la guerra del tord? Aquesta resposta -i d'altres que envolten el món de la caça- trigaran probablement moltes temporades més a resoldre's. Desitgem que aleshores no sigui massa tard.

Els caçadors han de tenir una bona educació ambiental per no caure en el furtivisme.

RAFA GIL

Miquel Rafa